

Martin Bril

De zon schijnt

2014 Prometheus Amsterdam

© 2014 Erven Martin Brill
Omslagontwerp Hugo Zwolsman
Foto omslag Anneke Stehouwer
Foto auteur Anneke Stehouwer
Zetwerk Mat-Zet bv, Soest
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 2619 3

Ouder worden

De zon scheen. Ik denk dat er geen mooiere zin is om op te schrijven. De zon scheen. Misschien dat de volgende zin nog mooier is: de zon schijnt. Je ziet het voor je.

De zon die schijnt.

Het belangrijkste is dat de zin zo kort is, maar ook zo krachtig; hij schijnt als het ware zelf. Zelfs in de verleden tijd, de zon scheen, straalt de warmte er nog vanaf. Minstens zo belangrijk: de actie, het werkwoord.

Schijnen.

Meestal betekent het iets anders, zoals bekend, maar in verband met de zon voelt het werkwoord zich toch het meest op zijn gemak, dat zie je zo. Zelfs het schijnen schijnt.

Mijn kantoor is gevestigd achter een gereformeerde kerk en tussen kerk en kantoor ligt een tuin die bij het minste gerucht van mooi weer door de voorzitter van de commissie van beheer onder handen wordt genomen. Het liefst maait hij het gras met zo'n ouderwetse machine met stalen wielen die je zelf voort moet duwen. In mijn jeugd waren die krenge van het merk Brill.

Echt waar.

Het is op dit moment vrijdagmiddag en de zon schijnt. Een

prachtig weekend staat voor de deur, en de bijbehorende opwinding heeft zich al van de mensen meester gemaakt. De voorzitter van de commissie van beheer is dus het gras aan het maaien. Van het geluid alleen al wordt een mens lui, behalve de voorzitter, want hij is nu al uren bezig. Ik kan hem niet zien, maar ik weet dat hij geniet. Af en toe is het even stil en dan klinkt het geluid van een bezem; dan veegt hij het pad dat door de tuin loopt. Nog een week en het is harken geblazen, de bomen zijn al zwaar van herfstblad. Heerlijk, de natuur.

Ondertussen staat de radio aan. Nick Lowe zingt 'Only a Fool Breaks His Own Heart'. Halverwege het liedje zit een kleine orgelsolo. Dat treft, want het orgel is mijn favoriete instrument, en helemaal het zuigende hammondorgel dat in dit liedje klinkt. Net als grasmaaiers hoor je orgels ook niet vaak meer, en wie op de juiste leeftijd is, kan eruit opmaken dat hij ouder wordt.

Slecht nieuws.

Ik ben vandaag op een week na tweeënveertig. Heel lang leek het me verstandig voor altijd een jaar of dertig te blijven, maar dat is dus niet gelukt. Zo rond mijn veertigste kwam ik erachter hoe zinloos het was jong te blijven, en sindsdien is het leuk door mijn dochters voor 'ouwe zak' te worden uitgemaakt. Ook vind ik het heel geestig als serveersters 'u' tegen me zeggen.

Het goede nieuws van ouder worden is het geheugen, als het werkt tenminste. Hoe ouder je wordt, hoe meer je je kunt herinneren, en hoe minder je nodig hebt om die herinneringen op gang te laten komen. Het geluid van een grasmaaier kan genoeg zijn. Ineens zie je de straten van je jeugd, de tuinen achter de rijtjeshuizen, de moeders op hun stoel naast de vuilnisbak waarop wankel een kopje thee staat. En twee tuinen verderop maait een buurman het gras. Je kon het gras

ruiken, en ik ruik het nu ook, terwijl de voorzitter van de commissie van beheer verderop het gras aan het maaien is. Het wachten is op vader die thuiskomt en je sommeert het gras eens even te gaan maaien. En de zon maar schijnen.

Otis

Sommige dingen zijn ongelooflijk. Bij de platenzaak tref ik een dubbel-cd met het beste werk van Otis Redding: 8 euro en 99 cent. Veertig nummers, allemaal klassiekers.

Ken ik natuurlijk.

Wie kent ze niet?

'These Arms of Mine', 'That's How Strong My Love Is', 'Respect', 'I've Been Loving You Too Long', 'Sitting on the Dock of the Bay'. Een hele generatie is ermee groot geworden, en de generatie die daarna kwam eigenlijk ook – jaloers dat ze Otis niet zelf hadden meegemaakt.

Otis die dood is.

In iedere lift van het merk Otis moet ik nog altijd aan hem denken. Otis die dood is, neergestort met een vliegtuigje, vlak voor zijn grote doorbraak. Otis die dood is – de ultieme soulzanger. Ik zie zijn lijk nog in de takels van een reddingsbootje hangen, het gelaat sreen als dat van een dominee die voorgaat in gebed.

Goed.

Ik sta daar in die platenzaak en kijk naar het doosje met de veertig klassiekers. Zal ik het kopen, of niet? Ongetwijfeld heb ik thuis ergens een box met alles van Otis Redding, maar

hoe die box er precies uitziet, en waar hij staat (het is in mijn muziekkast een puinhoop) – geen idee. Voor 8 euro en 99 cent ben ik back in business.

Otis Redding.

Hou ik eigenlijk wel van Otis Redding? Natuurlijk. Het is met artiesten als Otis Redding zo dat iedereen ervan houdt. Je kunt je er geen buil aan vallen, en zodra je hem hoort, zing je mee. Je komt nooit iemand tegen die een vierkante hekel aan hem heeft. Was het maar zo, dan konden we in debat. Zijn vroege dood, en de liefde voor alles wat oud is, heeft hem boven alle kritiek verheven. En daarbij: Otis is gewoon ook goed.

O ja?

Er zijn andere zangers, uit dezelfde periode, die minstens zo goed waren, of misschien wel beter. Neem Wilson Pickett, Sam Cooke, neem James Carr, neem James Brown, Sam Dees of Bobby Bland, Joe Tex desnoods, of Ray Charles. Zij allen konden er ook wat van, maar zij zijn niet uitgegroeid tot de rang van onomstotelijkheid.

Otis wel.

Ik sta inmiddels met het doosje in mijn handen: zal ik het kopen of niet? Voor het geld hoef ik het niet te laten, en ja, ik heb ineens ontzettend zin in Otis Redding. Niet om sentimentele redenen trouwens, maar omdat ik hem weer eens als nieuw zou willen horen. Misschien heeft het weer ermee te maken; een zonovergoten herfstdag, perfect voor een zanger die weet wat liefde is, en die van zijn verdriet geen punt maakt, een zanger die mikt op het hart en de buik van zijn luisteraar.

Ik koop hem.

Oude muziek, ik heb het al vaker gezegd, bestaat niet. Muziek is zo vers als het moment waarop je het voor het eerst hoort, en de kunst is jezelf steeds opnieuw die momenten toe te staan. Ik stap in de auto en schuif Otis Redding in de cd-

speler, en verdomd als het niet waar is: ik zit geparalyseerd te luisteren.

Wat een stem.

En wat een kleine, verrukkelijke verrassingen in de begeleiding van 'I've Been Loving You Too Long': het pianootje, de korte, heftige blazers, het plokkende gitaartje van Steve Cropper, de ploffende drums. En de stem natuurlijk: het zuchten, het kreunen, het reikhalzende zingen, de onderkoelde wanhoop, en de kreet *I love you with all my heart!*

Zo is het maar net, dames en heren, *with all my heart.*

Weemoed

De nieuwe eerstejaars zijn er weer. In groepjes lopen ze door de stad. Ieder groepje heeft een eigen kleur. Je ziet oranje groepjes, groene, blauwe, gele, witte, rode groepjes; gemengde groepjes, jongensgroepjes, meisjesgroepjes. Alle groepjes worden gesponsord, want zonder sponsoring is onze wereld niet meer denkbaar.

Nieuwe eerstejaars zijn er ieder jaar, net als de nieuwe haring, maar het lijkt wel alsof ze steeds zichtbaarder worden. Het kan ook aan mij liggen natuurlijk; dat ik er gevoeliger voor ben geworden.

Welke hoek je ook omslaat, altijd loop je wel tegen een groepje aan. Ze staan over plattegronden gebogen, ze drinken met z'n allen één pak yoghurt leeg, ze doen wie het hardst kan boeren, ze staan verloren bij een geldautomaat, ze slingeren langs de grachten, ze zitten in een portiek met z'n allen een folder te lezen of voeren in het park een of andere domme opdracht uit waarbij ze vooruit worden geschreeuwd door een tweedejaars op wie iedereen een jaar eerder de pik had.

Je zou vrolijk kunnen worden van al die montere gezichten en al die frisse kleuren, maar ik word er weemoedig van.

Daar sta je dan, vers uit de provincie – midden in de grote

stad. Je kijkt onwennig om je heen, maar ook al een beetje brutaal, want dat hoort.

Nieuwe eerstejaars doen mij altijd denken aan die tijd dat ikzelf een nieuwe eerstejaars was. Dat is al behoorlijk lang geleden, maar de wanhoop van toen komt feilloos boven zodra ik nieuwe eerstejaars bij de Edah onwennig een karretje boodschappen (bier, bruine bonen, gehakt, wc-papier) naar de kassa zie duwen.

Het eerstejaars-zijn gaat snel over. Als het kerstreces aanbreekt, is het voorbij. Dan weet je waar de juiste cafés zijn, dan heb je de verkeerde vrienden die je maakte tijdens de introductieweken weer afgeschud, dan weet je de weg in de gebouwen van de universiteit en heb je je eerste studiepunten binnen. Maar zo snel als je vergeet hoe het ook alweer was om eerstejaars te zijn, zo makkelijk kun je het gevoel vele jaren later weer oproepen, zo'n ingrijpende periode is het.

Minstens zo ingrijpend zijn die eerste maanden op de middelbare school, maar gek genoeg heb ik daar geen enkele herinnering aan. Ook de brugpiepers zie je af en toe in de stad, meestal in groepjes die naar school fietsen. Ze hebben allemaal een nieuwe Eastpack en velen voor het eerst een mobiele telefoon. Ze gaan deelnemen aan de echte wereld, maar hun houding is een nederige. Ze zijn timide, overweldigd door nieuwe indrukken. Eerstejaarsstudenten ook, maar die zijn al oud genoeg om hun verwondering te verbergen.

Maar goed.

Intussen nadert de herfst, geheel volgens plan. De eerste buien staan voor dit weekend op het programma. Wekenlang had ik zin in sokken en een echte jas, maar nu het bijna zover is, heb ik zoiets van: zou het niet nog veel langer zomer zijn gebleven als we niet met z'n allen zo over die warmte en die droogte waren gaan zeuren? Nog een week of twee en we zijn

de zomer van 2003 vergeten; nieuwe eerstejaarsstudenten en brugpiepers zijn dan ook niet nieuw meer. Alles is weer bij het oude.

Regen

Ik liep op straat en het regende. Helemaal niet erg, want ik had mijn paraplu bij me. Zeker in het begin van de herfst is er niets zo leuk als alleen op straat lopen onder een paraplu. De bomen zijn nog groen, de temperatuur is nog dragelijk, de regen rikketikt er gemoedelijk op los.

Het begin van de herfst is met name zo mooi omdat het doet verlangen naar de rest van de herfst – de bladeren die vallen, de stormen die waaien, de kachels die snorren, de ramen die beslaan, de kinderen die volkomen verregend terugkomen van school, blozende wangen, koude neuzen met druppels eraan.

Korte dagen en stampot – dat is de herfst waarnaar ik ineens liep te verlangen, dikke sokken, een sjaal om, de winterjas aan, wakker worden als het nog donker is (maar niet met die winterjas aan).

Ach ja.

Het regent in Nederland gemiddeld 6 procent van de tijd, las ik laatst ergens en dat is dus een uur en drie kwartier per dag, zeg maar de lengte van een speelfilm en ijsje in de pauze.

Maar het regent lang niet elke dag – sterker: het aantal droge dagen per jaar is zo'n 180. De overige dagen, regendagen,

regent het dus gemiddeld drieënhalf uur per dag, van het journaal van acht uur tot voorbij *NOVA* – een hele zit, tenzij er iets leuks op tv is, wat zelden het geval is, een raadsel dat ik maar niet begrijp.

Het begon iets harder te regenen, en ook de wind trok aan. Bij het omslaan van een straathoek moest ik ineens mijn paraplu goed vasthouden en tot mijn schrik zag ik op het fietspad aan de overkant al fietsers in regenpak – de geur van die pakken alleen al, en hoe heet je het erin kunt krijgen. Om van het aan- en uittrekken nog maar te zwijgen.

Rechtsomkeert dus.

Een ander getal schoot me te binnen: van die 185 regendagen zijn er 130 waarop nauwelijks meer dan 1 millimeter valt – in zo'n dag leek ik mij trouwens te bevinden, want het hield ineens abrupt op met regenen, een gebeurtenis zo raadselachtig, eigenlijk, dat ik hem graag een paar keer kort achter elkaar herhaald had gezien. Maar dat zat er niet in. Ik klapte mijn paraplu in en dacht aan de zomer en de vakantiefoto's die nog moeten worden ingeplakt, aan het zand van het strand dat ik uit de auto moet zuigen, aan de loodgieter die ik moet bellen om op een dak een goot te repareren, en aan de 55 regendagen waarop méér dan 1 millimeter regen valt. Een groot aantal daarvan hebben we in augustus gehad; toen waren er zelfs dagen dat het uren achter elkaar plensde en van dat soort dagen zijn er op jaarbasis, volgens het KNMI, maar twintig.

Twintig!

Echt waar.

Toen ik thuiskwam en de sleutel in het slot stak, begon het weer te regenen, van die zachte, miezerige regen waarvan je langzaam heel erg nat wordt. Kennelijk bevond ik mij toch in een andere dag dan ik daarnet nog dacht, maar daar stond tegenover dat ik thuis was, en bijna binnen de beste plek om re-

gen te beleven. De straffe, harde wind dwong me de gang in, waar het droog en stil was, nog helemaal zomers, heel wonderlijk.

Zekerheid

De kleuren van deze herfst zijn bruin en grijs, de modekleuren dus, want de mensen willen zekerheid en bruin en grijs zijn rustige, stabiele kleuren, daar lopen we graag in rond.

Zekerheid.

Op de markt kocht ik laatst vier mango's voor twee euro. Geen geld, vond ik, want meestal kom ik mango's tegen die per stuk alleen al duurder zijn. Hoe zulke prijsverschillen mogelijk zijn, is iets waar ik maar liever niet over nadenk. Of je wordt belazerd bij de groenteboetiek, of de ene mango is de andere mango niet.

Dat laatste dus.

De mango's lagen een paar dagen op de fruitschaal. Ze zagen er goed uit, dat viel niet te ontkennen. Mooie, duidelijke, glimmende mango's. Een aanwinst voor de fruitschaal, waar ze gezelschap hadden van zes bananen. Toen brak, onvermijdelijk, het moment van consumptie aan en al toen het mes de vrucht doorkliefde, wist ik dat we fout zaten.

De mango stonk.

Vier mango's voor twee euro, denk je op zo'n moment, daar kan best een misser tussen zitten, dus we namen de volgende mango ter hand, maar ook die was niet in orde. De kleur van